

Liikenne- ja viestintäministeriö
Lausuntopalvelu

VN/17306/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain, laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain sekä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Autotuoajat ja -teollisuus ry:n ja Autoalan Keskusliiton yhteinen lausunto

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto lakimuutoksesta, joka koskee luvanvaraiseen tavaraliikenteeseen vuokrattujen ajoneuvojen direktiivin muutoksen kansallista toimeenpanoa. Lausuntomme koskee liikenteen palveluista annetun lain muuttamista.

Liikennepalvelulakiin esitettyjen muutosten taustalla on direktiivimuutos, jonka tavoitteena on, että kuljetusyrietykset tai autojen vuokraus- ja leasingyrietykset voivat nykyistä nopeammin vastata lyhytaikaisiin, kausiluonteisiin ja tilapäisiin kysyntähuippuihin. Direktiivin mukaisesti kuljetusyrietyksillä on jatkossa mahdollisuus käyttää toisesta EU-maasta vuokrattua paketti- ja kuorma-autoa enintään kahden kuukauden ajan vuodessa. Direktiivi ei kuitenkaan avaa leasingmarkkinaa rajoituksetta, sillä rajoitukseton ulkomailta hankittavien vuokra-autojen käyttö johtaisi tilanteeseen, jossa kalustoa vuokrattaisiin käyttöön pääosin edullisen liikenteen verokannan jäsenmaista.

Kuorma- ja pakettiautojen vuokramarkkina on Suomessa suhteellisen pieni. Suomessa on arviolta 500 vuokratkäytössä olevaa kuorma-autoa ja noin 3 500 yli 2,5 tonnin pakettiautoa. Vuokraamotomialalla on jo nykyisin paljon kilpailua. Direktiivin muutokset on viritetty erityisesti Keski-Euroopan maiden kuljetusomiamalan tarpeisiin, sillä Keski-Euroopassa rajat ylittävä liikennöinti on yleistä ja vuokrakuorma-autojen markkina on laajapohjainen.

Lakiesityksen mukaan tavaraliikenneluvan haltija voisi käyttää toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon rekisteröityä vuokrattua moottorikäyttöistä ajoneuvoa kaupallisessa tavaraliikenteessä kahden perättäisen kuukauden ajan kalenterivuodessa ilman ajoneuvon rekisteröintiä liikenneasioiden rekisteriin.

Hallituksen esitysluonnoksessa ulkomailta vuokrattavien autojen käyttöä rajoitettaisiin direktiivin sallimalla tavalla siten, että autojen määrä ei saa muodostaa yli 25 prosenttia yrityksen ajoneuvokannasta. Näkemyksemme mukaan hallituksen esitysluonnoksessa esitetty rajoitus on perusteltu, sillä liikenteen verotus on Suomessa korkeaa esimerkiksi rajan ylittävän vuokrausmarkkinan kannalta lähellä sijaitseviin Baltian maihin verrattuna. Suomen olisi perusteltua ottaa käyttöön myös muita direktiivin sallimia kansallisia rajauksia, joiden avulla jäsenmaat voivat ottaa huomioon paikallisen markkinatilanteen ja ajoneuvojen vaihtelevan verotuksen eri jäsenmaissa.

Jäsenvaltiot voisivat direktiivin perusteella asettaa vaatimuksen ajoneuvojen rekisteröinnistä jäsenmaan sääntöjen mukaisesti 30 päivän käytön jälkeen. Lakiesityksen mukaan tällaista veloitetta ei asetettaisi, vaan ulkomailta vuokratun ajoneuvon rekisteröinti- ja vuokrausehtojen noudattaminen todistettaisiin liikenteen valvojan pyynnöstä sähköisellä tai paperimuotoisella asiakirjalla, joka on pidettävä mukana ajoneuvossa. Asiakirjalla tarkoitetaan asianmukaista vuokrasopimusta tai sen oikeaksi todistettua jäljennöstä. Lisäksi jos kuljettaja ei ole ajoneuvon varsinainen vuokraaja, niin ajoneuvossa tulee olla mukana kuljettajan työsopimus tai sen oikeaksi todistettu ote.

Tässä yhteydessä on huomattava, että mikäli lakimuutos hyväksyttäisiin esitetyssä muodossaan, ulkomailta luvanvaraiseen tavaraliikenteeseen vuokratuilla ajoneuvoilta edellytettävät rekisterimerkinnät olisivat huomattavasti kevyemmät kuin kotimaasta vuokrattavilla tavara-autoilla. Liikennepalvelulain mukaisesti kotimaasta vuokrattavan ajoneuvon haltijaksi tulee merkitä autoa käyttävä kuljetusyritys, jos kyse on luvanvaraisesta liikenteestä. Merkintävaatimus koskee myös lyhyitä alle kuukauden mittaisia vuokrausjaksoja. Käytännössä nyt esitetty lakimuutos sallisi ulkomailta vuokrattaville ajoneuvoille haltijuuden toteamisen autossa mukana pidettävillä vuokrausasiakirjoilla – kotimaasta vuokrattaville ajoneuvoille auton mukana pidettävät asiakirjat sen sijaan eivät ole riittävä dokumentaatio, vaan niiltä edellytetään haltijuuden todentamiseen hallinnollisesti raskasta rekisterimerkintää. Auton rekisteröintiä liikenneasioiden rekisteriin ja haltijamerkintävaatimusta tulisi vaatia samoin edellytyksin myös ulkomailta vuokrattavilta ajoneuvoilta, jotta ulkomaisen kaluston vuokraaminen ei muodostuisi hallinnollisesti kevyemmäksi kuin Suomeen rekisteröidyn auton vuokraaminen.

Koska tavara-autojen leasing- ja vuokraamomarkkina on Suomessa verrattain pieni ja toimijat ovat keskimäärin pieniä tai keskisuuria yrityksiä, ulkomaisten suurten toimijoiden markkinoilletulo heikentäisi merkittävästi kotimaisen vuokraamotoiminnan edellytyksiä. Kilpailutilanteesta muodostuu epäterve, mikäli ulkomailta vuokrattavilta ajoneuvoilta ei edellytettäisi rekisteröintiä Suomeen, sillä ulkomailta liisatut ajoneuvot välttyisivät tällöin ajoneuvoverolta ja vakuutusvelvollisuudelta. Muutos saattaisi johtaa kaluston osittaiseen uloslipputtamiseen halvemman verotason maihin, joihin rekisteröityjä autoja vuokrattaisiin kotimaiseen liiketoimintaan kahden kuukauden jaksoissa autoa vaihtaen.

Kotimaasta hankittavista pakettiautoista tulee ajoneuvoveron lisäksi maksettavaksi autovero, joka nostaa kotimaasta hankittavien ja vuokrattavien autojen hintaa verrattuna maihin, joissa ei ole autoveroa. Pakettiautojen vuokraustoiminnassa lyhytaikainen vuokraus ulkomailta saisi autoveroa edun takia kustannusetua, sillä ulkomailta vuokrattavasta pakettiautosta autoveroa maksettaisiin ainoastaan Suomessa käytettävän ajan osalta.

Lain perusteluissa on todettu, että komission mukaan vuokratut ajoneuvot ovat tyypillisesti uudempia kuin keskimääräisten kuorma-autojen, jolloin niiden turvallisuus liikenteessä on parempaa luokkaa ja päästöt alemmat kuin tavaraliikenteen ajoneuvojen keskimäärin. Vaihtoehtona ulkomailta vuokraamiselle on ensisijaisesti auton lyhytaikainen vuokraus kotimaasta. Ulkomailta lyhytaikaisesti vuokrattavien autojen ominaisuuksia tulisivat verrata kotimaasta vuokrattaviin kuorma-autoihin, jotka ovat uusia tai uudehkoja autoja ja edustavat turvallisuus- ja ympäristöominaisuuksiltaan uusinta teknologiaa.

Muutosesitykset

Esitämme liikennepalvelulakiin muutosta, jossa edellytettäisiin toisesta EU-maasta vuokrattujen ajoneuvojen rekisteröintiä kansalliseen liikenneasioiden rekisteriin 30 vuorokauden käytön jälkeen. Tällöin ajoneuvot saataisiin kotimaasta vuokrattuja autoja vastaavasti vero- ja vakuutusvelvollisuuden piiriin ja niitä

koskevat rekisteröintivaatimukset olisivat vastaavat kuin Suomeen rekisteröityjen vuokra-ajoneuvojen. Tämä olisi tasapuolisen kilpailutilanteen kannalta olennaisen tärkeää. Lainsäädäntö ei saa ohjata tilanteeseen, jossa vuokraustoiminnassa käytettäviä autoja olisi taloudellisista syistä perusteltua rekisteröidä edullisen verokannan ja kevyiden rekisteri- ja vakuutusvelvoitteiden maihin.

Mikäli ulkomailta vuokrattujen ajoneuvoille sallitaan lakiesityksessä esitetty menettelytapa, jossa tavara-liikenneluvan haltijan ilmoittaa luvanvaraiseen liikenteeseen käyttämiensä ulkomaisten ajoneuvojen rekisteritunnukset Liikenne- ja viestintävirastoon, vastaava liikenneasioiden rekisteriin tehtävää merkintää kevyempi menettely tulisi sallia myös kotimaasta vuokrattavien kuorma-autojen haltijuusmerkintöjen ilmoittamiseen. Ilmoitus Liikenne- ja viestintävirastoon on menettelytapana hallinnollisesti huomattavasti kevyempi menettely kuin kotimaisilta vuokraamoilta nykyisin edellytettävät hallinnollisesti työläät haltijamerkinnot, jotka edellyttävät vuokraamolta käyntiä katsastuskonttorilla tai vaihtoehtoisesti REKI-järjestelmän käyttöoikeuksia, jotka on rajattu vain pienelle käyttäjäryhmälle.

Esitämme lisäksi, että ulkomailta vuokrattavien autojen käyttöä ei sallittaisi yrityksen omaan lukuun tehtävissä kuljetustehtävissä. Direktiivi sallii myös tämän rajoituksen kansallisesti sovellettuna.

Kunnioitavasti

Tero Kallio

toimitusjohtaja, Autotuojat ja -teollisuus ry

Pekka Rissa

toimitusjohtaja, Autoalan Keskusliitto ry